Euroopan parlamentti
2024-2029

HYVÄKSYTYT TEKSTIT

P10_TA(2026)0218

Pohjois-Makedoniaa koskeva komission vuoden 2025 kertomus

Euroopan parlamentin päätöslauselma 17. kesäkuuta 2026 Pohjois-Makedoniaa koskevasta komission vuoden 2025 kertomuksesta (2025/2254(INI))

Euroopan parlamentti, joka

– ottaa huomioon Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Pohjois-Makedonian tasavallan välisen vakautus- ja assosiaatiosopimuksen[1],

– ottaa huomioon Pohjois-Makedonian 22. maaliskuuta 2004 jättämän Euroopan unionin jäsenyyshakemuksen,

– ottaa huomioon 16. joulukuuta 2005 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston päätöksen EU:n ehdokasvaltion aseman myöntämisestä Pohjois-Makedonialle,

– ottaa huomioon 18. heinäkuuta 2022 annetut neuvoston päätelmät ”Laajentuminen – Pohjois-Makedonia ja Albania” ja 17. joulukuuta 2024 annetut neuvoston päätelmät laajentumisesta,

– ottaa huomioon liittymistä valmistelevan tukivälineen (IPA III) perustamisesta 15. syyskuuta 2021 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/1529[2],

– ottaa huomioon Länsi-Balkanin uudistus- ja kasvutukivälineen perustamisesta 14. toukokuuta 2024 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1449[3],

---

1 EUVL L 84, 20.3.2004, s. 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2004/239(2)/oj.
2 EUVL L 330, 20.9.2021, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1529/oj.
3 EUVL L, 2024/1449, 24.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1449/oj.

– ottaa huomioon komission Länsi-Balkanin uudistus- ja kasvutukivälineen puitteissa 23. lokakuuta 2024 hyväksymän Pohjois-Makedonian uudistusohjelman,

– ottaa huomioon 5. helmikuuta 2020 annetun komission tiedonannon ”Liittymisprosessin tehostaminen – Uskottavat jäsenyysnäkymät Länsi-Balkanin maille” (COM(2020)0057),

– ottaa huomioon 8. marraskuuta 2023 annetun komission tiedonannon ”Länsi-Balkanin uusi kasvusuunnitelma” (COM(2023)0691),

– ottaa huomioon 20. maaliskuuta 2024 annetun komission tiedonannon laajentumista edeltävistä uudistuksista ja politiikkojen uudelleentarkastelusta (COM(2024)0146),

– ottaa huomioon 8. heinäkuuta 2025 annetun komission tiedonannon ”Oikeusvaltiokertomus 2025” (COM(2025)0900) ja siihen liittyvän komission yksiköiden valmisteluasiakirjan, joka koskee oikeusvaltiotilannetta Pohjois-Makedoniassa ”2025 Rule of Law Report – Country Chapter on the rule of law situation in North Macedonia” (SWD(2025)0930),

– ottaa huomioon 4. marraskuuta 2025 annetun komission tiedonannon ”Vuoden 2025 tiedonanto EU:n laajentumispolitiikasta” (COM(2025)0690) ja siihen liittyvän komission yksiköiden valmisteluasiakirjan Pohjois-Makedoniaa koskevasta vuoden 2025 kertomuksesta (SWD(2025)0753),

– ottaa huomioon Euroopan ihmisoikeussopimuksen ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön,

– ottaa huomioon vuonna 2018 Sofiassa, vuonna 2020 Zagrebissa ja vuonna 2021 Brdo pri Kranjussa pidetyt EU:n ja Länsi-Balkanin huippukokoukset ja niiden julkilausumat,

– ottaa huomioon 17. joulukuuta 2025 Brysselissä pidetyssä EU:n ja Länsi-Balkanin huippukokouksessa annetun julistuksen,

– ottaa huomioon 23. syyskuuta 2024 julkaistun Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön (Etyj) demokraattisten instituutioiden ja ihmisoikeuksien toimiston (ODIHR) vaalitarkkailuvaltuuskunnan loppuraportin Pohjois-Makedoniassa 24. huhtikuuta 2024 pidetyistä presidentinvaaleista ja 8. toukokuuta 2024 pidetyistä parlamenttivaaleista,

– ottaa huomioon Euroopan unionin ja Pohjois-Makedonian tasavallan välisen vakautus- ja assosiaatiokomitean 19. kokouksen,

– ottaa huomioon yhteiset suositukset, jotka hyväksyttiin Strasbourgissa 26. ja 27. marraskuuta 2025 pidetyssä EU:n ja Pohjois-Makedonian parlamentaarisen sekavaliokunnan 24. kokouksessa,

– ottaa huomioon aiemmat päätöslauselmansa Pohjois-Makedoniasta, erityisesti 24. lokakuuta 2019 antamansa päätöslauselman liittymisneuvottelujen aloittamisesta Pohjois-Makedonian ja Albanian kanssa[4],

– ottaa huomioon 29. helmikuuta 2024 antamansa päätöslauselman EU:n yhdentymisen syventämisestä tulevaa laajentumista ajatellen[5],

– ottaa huomioon 11. maaliskuuta 2026 antamansa päätöslauselman EU:n laajentumisstrategiasta[6],

– ottaa huomioon vuonna 2001 tehdyn Ohridin puitesopimuksen,

– ottaa huomioon 1. elokuuta 2017 allekirjoitetun ja tammikuussa 2018 ratifioidun Bulgarian ja Pohjois-Makedonian välisen sopimuksen ystävyydestä, hyvästä naapuruudesta ja yhteistyöstä,

– ottaa huomioon myös Prespan sopimuksena tunnetun 17. kesäkuuta 2018 tehdyn lopullisen sopimuksen YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmissa 817 (1993) ja 845 (1993) kuvailtujen erimielisyyksien ratkaisemisesta, vuonna 1995 tehdyn väliaikaisen sopimuksen päättämisestä ja Kreikan ja Pohjois-Makedonian välisen strategisen kumppanuuden perustamisesta,

– ottaa huomioon vuonna 1977 järjestetyn YK:n kolmannen paikannimien standardointikonferenssin,

– ottaa huomioon seurannan jälkeisen vuoropuhelun Pohjois-Makedonian kanssa ja Euroopan neuvoston parlamentaarisen yleiskokouksen 8. tammikuuta 2026 hyväksymän asiaa koskevan raportin,

– ottaa huomioon 29. kesäkuuta 2023 päivätyn kuudennen Euroopan rasismin ja suvaitsemattomuuden vastaisen komission raportin Pohjois-Makedoniasta,

– ottaa huomioon 25. marraskuuta 2020 annettuun komission ja unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan yhteiseen tiedonantoon ”Sukupuolten tasa-arvon edistämistä koskeva kolmas EU:n toimintasuunnitelma (GAP III) – kunnianhimoinen ohjelma sukupuolten tasa-arvon ja naisten vaikutusvallan lisäämiseksi EU:n ulkoisissa toimissa” (JOIN(2020)0017) liitetyn yhteisen valmisteluasiakirjan ”Objectives and Indicators to frame the implementation of the Gender Action Plan III (2021-25)” (SWD(2020)0284) ja Pohjois-Makedoniaa koskevan maakohtaisen täytäntöönpanosuunnitelman,

---

4 EUVL C 202, 28.5.2021, s. 86.
5 EUVL C, C/2024/6746, 26.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6746/oj.
6 Hyväksytyt tekstit, P10_TA(2026)0077.

– ottaa huomioon työjärjestyksen 55 artiklan,

– ottaa huomioon ulkoasiainvaliokunnan mietinnön (A10-0162/2026),

A. ottaa huomioon, että Pohjois-Makedonia on ollut EU:n ehdokasmaa vuodesta 2005 ja että unionin säännöstön analyyttinen tarkastelu saatettiin sen osalta onnistuneesti päätökseen joulukuussa 2023;

B. panee merkille, että Pohjois-Makedonian strateginen sitoutuminen EU:hun liittymiseen ja poliittisten puolueiden välinen kansallinen konsensus ovat horjumattomia ja kansalaisten tuki EU-jäsenyydelle on kasvanut lähes 10 prosenttia vuodesta 2024 ja on nyt 71 prosenttia;

C. toteaa, että EU:n laajentumispolitiikka on strateginen investointi rauhaan, demokratiaan, vakauteen ja vaurauteen Euroopan mantereella ja että liittymisprosessin uskottavuus riippuu tiukoista ehdoista ja ehdokasmaiden oikeudenmukaisesta kohtelusta; katsoo, että ehdokasmaiden on täytettävä Kööpenhaminan arviointiperusteet kaikilta osin ja kunnioitettava eurooppalaisia arvoja; katsoo, että kahdenväliset kysymykset olisi ratkaistava kahdenvälisesti ja kansainvälisen oikeuden mukaisesti eikä niitä pitäisi käyttää laajentumisprosessin pysäyttämiseen tai politisoimiseen vielä entisestään; toteaa, että EU:n laajentumispolitiikan uskottavuus riippuu yhtä lailla siitä, että ehdokasmaat toteuttavat uudistuksia, kuin siitä, että EU noudattaa sitoumuksiaan, kun kaikki ehdot on täytetty;

D. toteaa tukeneensa johdonmukaisesti Pohjois-Makedonian eurooppalaista tulevaisuutta ja käyneensä Makedonian viranomaisten, sidosryhmien ja kansalaisyhteiskunnan kanssa jatkuvaa vuoropuhelua, jossa on korostettu kestävien uudistusten tarvetta, demokraattisten arvojen kunnioittamista, oikeusvaltiota ja ihmisoikeuksia sekä sovittujen sitoumusten täyttämistä;

E. ottaa huomioon, että maastamuutto vaikuttaa edelleen kielteisesti Pohjois-Makedoniaan ja että keskeisten julkisten palvelujen taloudelliseen kestävyyteen kohdistuu tämän vuoksi pitkän aikavälin riskejä;

F. ottaa huomioon, että poliittinen polarisoituminen, puolueiden välisen yhteistyön vähäisyys ja uudistusten hidas täytäntöönpano heikentävät edelleen kansalaisten luottamusta ja osallistumista;

G. toteaa, että erityisesti monimutkaisissa historiallisissa yhteyksissä kieli-, identiteetti- ja kulttuurikysymykset ovat luonnollisestikin arkaluonteisia; ottaa huomioon, että tällaisten kysymysten lisääminen laajentumiskeskusteluihin uhkaa monimutkaistaa ehdokasmaiden liittymisprosessia ja politisoida sen, minkä vuoksi näitä kysymyksiä olisi tarkasteltava maltillisesti ja vastuullisesti tavalla, jolla säilytetään EU:n laajentumispolitiikan eheys;

H. ottaa huomioon, että Pohjois-Makedonia on saavuttanut mitattavissa olevaa, vaikkakin hidasta edistystä uudistusohjelmansa täytäntöönpanossa ja että tämä koskee enimmäkseen muilla kuin perusasioiden alalla toteutettavia uudistuksia; ottaa huomioon, että uudistusohjelman täytäntöönpano edistää Pohjois-Makedonian yhteiskunnan, talouden ja instituutioiden nykyaikaistamista ja kehittämistä;

I. ottaa huomioon, että neuvosto on todennut olevansa valmis järjestämään hallitustenvälisen konferenssin viipymättä ja ilman uusia poliittisia päätöksiä heti, kun Pohjois-Makedonia on täyttänyt sitoumuksensa saattaa tarvittavat perustuslain muutokset päätökseen sisäisten menettelyjensä mukaisesti;

J. ottaa huomioon, että jotkin yksittäiset EU:n jäsenvaltiot ovat ilmaisseet kantansa Pohjois-Makedonian neuvottelukehykseen;

K. katsoo, että Bulgarian ja Pohjois-Makedonian tulevan suhteen olisi perustuttava siihen, että löydetään yhteinen tapa kommunikoida ja olla yhteydessä menneisyyteen ja että luodaan muistamisen kulttuuri molempia maita kunnioittavalla tavalla; toteaa, että Pohjois-Makedonian ja Bulgarian tulevien sukupolvien välinen suhde ilmentää näiden kahden maan koulutusprosesseja;

1. toistaa täyden tukensa Pohjois-Makedonian sitoutumiselle EU-jäsenyyteen, joka perustuu selkeään ja mitattavissa olevaan edistykseen sekä tiukkoihin mutta oikeudenmukaisiin ehtoihin samoin kuin tarvittaviin perustavanlaatuisiin muutoksiin, joita liittymisperusteiden täyttäminen edellyttää; antaa maalle tunnustusta sen sitoutumisesta Euroopan yhdentymiseen ja kannustaa jatkamaan toimia EU:hun mukautettujen uudistusten edistämiseksi; muistuttaa kuitenkin, että liittymisneuvottelujen edistyminen riippuu edelleen jatkuvista ja perusteellisista uudistuksista ja se perustuu tiukasti ansioihin;

2. pitää valitettavana, että edellisen mietinnön jälkeen ei ole tapahtunut edistystä; korostaa, että uudistusten vauhtiin pääseminen edellyttää uutta poliittista sitoutumista ja selkeitä toimia, mukaan lukien tarvittavat perustuslakimuutokset, rakentava puolueiden välinen yhteistyö ja tehokas parlamentaarinen valvonta; ymmärtää, että perustuslain muutokset ovat tärkeä mutta erimielisyyttä aiheuttava aihe maassa, joka on selättänyt monia vastoinkäymisiä pyrkiessään itsenäiseksi kansakunnaksi; tähdentää tässä yhteydessä, että kaikkien maan EU-jäsenyyteen sitoutuneiden poliittisten sidosryhmien olisi kiireellisesti yhdistettävä voimansa toteuttaakseen tarvittavat perustuslakimuutokset, jotka mahdollistavat ensimmäisen neuvottelukokonaisuuden avaamisen; muistuttaa, että puolueiden välinen yhteistyö on jatkossakin olennaisen tärkeää, kun kansallista lainsäädäntöä yhdenmukaistetaan EU:n säännöstön kanssa neuvottelujen edetessä;

3. panee tyytyväisenä merkille Pohjois-Makedonian viimeaikaiset poliittiset signaalit uudistetusta sitoutumisesta uudistusten toteuttamiseen; korostaa kuitenkin, että maata arvioidaan ainoastaan toteutettujen uudistusten tulosten perusteella; korostaa, että perustuslain muutosten edistämiseksi toteutettavan puoluerajat ylittävän yhteistyön puute ei ole syy viivyttää muita tarvittavia uudistuksia, jotka hyödyttäisivät maata ja sen kansalaisia riippumatta etenemisestä kohti EU-jäsenyyttä;

4. kehottaa jäsenvaltioita, neuvostoa ja komissiota turvaamaan liittymisprosessin ennakoitavuuden ja uskottavuuden, jotta voidaan myös säilyttää laajentumismaiden kansalaisten tuki liittymiselle; kehottaa tältä osin Eurooppa-neuvostoa ja jäsenvaltioita ilmoittamaan julkisesti ja yksiselitteisesti, että neuvosto aikoo tehdä nopeasti ja ehdoitta myönteisen päätöksen siirtymisestä Pohjois-Makedonian kanssa käytävien liittymisneuvottelujen seuraavaan vaiheeseen, kun sen 18. heinäkuuta 2022 antamien päätelmien ehdot on täytetty; panee merkille, että Pohjois-Makedonia on yksi niistä maista, joiden liittymisprosessi on ollut pisimpään vireillä, sillä sille myönnettiin ehdokasmaan asema jo kaksikymmentä vuotta sitten; korostaa, että Eurooppa-neuvosto on toistuvasti lykännyt liittymisneuvottelujen aloittamista Pohjois-Makedonian kanssa ja että tämä on osaltaan vaikuttanut siihen, että maan poliittisilla sidosryhmillä ja kansalaisilla on kielteinen käsitys EU-jäsenyyteen liittyvistä näkymistä;

5. toistaa Eurooppa-neuvoston Pohjois-Makedoniasta vuonna 2024 antamissa päätelmissä esittämän kehotuksen nopeuttaa perustuslakimuutosten päätökseen saattamista; palauttaa mieliin, että neuvosto on vahvistanut olevansa valmis kutsumaan koolle uuden hallitustenvälisen konferenssin viipymättä ja ilman uusia poliittisia päätöksiä heti, kun Pohjois-Makedonia on täyttänyt sitoumuksensa sisäisten menettelyjensä mukaisesti, ja avaamaan ensimmäisen neuvottelukokonaisuuden mahdollisimman pian sen jälkeen neuvottelukehyksen mukaisesti;

6. kiittää Pohjois-Makedonian kansalaisia sitoutumisesta EU:hun yhdentymiseen ja tuesta, jota he osoittavat tälle 20 vuotta sitten alkaneelle hankkeelle; kehottaa komissiota esittämään selkeitä ehdotuksia siitä, miten voidaan soveltaa asteittaisen yhdentymisen välineitä ja taata niiden tehokas täytäntöönpano, mukaan lukien Länsi-Balkanin kasvusuunnitelman välineet, täysjäsenyyden täydentämiseksi eikä sen korvaamiseksi mahdollisimman monilla aloilla, jotta Pohjois-Makedonian kansalaiset voivat hyötyä EU:hun yhdentymisestä ennen liittymistä;

7. muistuttaa, että päätökset liittymisneuvottelujen aloittamisesta ja päättämisestä on tehtävä yksimielisesti, sillä kyseessä ovat laajentumisprosessin tärkeät poliittiset virstanpylväät; kehottaa jälleen parantamaan EU:n valmiuksia toimia yksinkertaistettuja prosesseja käyttäen, kuten käyttämällä määräenemmistöpäätöksiä

laajentumisprosessin välivaiheissa, täysin perussopimusten mukaisesti;

8. muistuttaa, että maiden välisiä kahdenvälisiä kiistoja olisi käsiteltävä kansalaisyhteiskunnan ja asiantuntijat mukaan ottavan avoimen vuoropuhelun ja aidon yhteistyön keinoin, vilpittömässä mielessä ja kansainvälisen oikeuden mukaisesti ja että kiistoja ei pitäisi käyttää välineenä liittymisprosessin kehyksessä;

9. korostaa, että kielelliset, kulttuuriset ja kansalliset identiteetit ovat kunkin maan todellinen perusta eikä kolmansien osapuolten pitäisi asettaa niitä kyseenalaisiksi; toteaa lisäksi, että tällaiset asiat eivät saisi vaikuttaa EU:hun liittymistä koskevaan prosessiin, jossa keskitytään EU:n säännöstön täytäntöönpanoon ja mukautumiseen EU:n arvoihin ja periaatteisiin sellaisina kuin ne on vahvistettu Kööpenhaminan arviointiperusteissa ja hyvien naapuruussuhteiden periaatteissa, ja toteaa myös, että objektiivisten kriteerien olisi ohjattava tätä prosessia ja sen olisi perustuttava yksinomaan ansioihin; torjuu jyrkästi muun muassa poliittisten toimijoiden etnonationalistisen retoriikan, jolla lietsotaan jakautumista ja heikennetään hyviä naapuruussuhteita sekä etnisten ryhmien ja yhteisöjen välisiä suhteita; kehottaa EU:ta tehostamaan toimia tällaisen retoriikan ja sen vaikutuksen hillitsemiseksi;

10. on tyytyväinen etnisten ryhmien välisten suhteiden vakauteen Pohjois-Makedoniassa ja Ohridin puitesopimuksen täytäntöönpanoon, myös tasapuolista edustusta koskevien mekanismien avulla; kehottaa kaikkia toimijoita säilyttämään maan vakauden ja koskemattomuuden perustan, edistämään etnisten ja vähemmistöryhmien ja muiden yhteisöjen välisiä suhteita, yhteistyötä ja vaihtoa ja välttämään vastakkainasettelua aiheuttavaa retoriikkaa;

11. panee merkille Pohjois-Makedonian perustuslakituomioistuimen 18. syyskuuta 2024 tekemän päätöksen kumota tietyt säännökset, jotka koskevat albanialaisyhteisön ja muiden yhteisöjen edustajien kiintiöitä julkisissa laitoksissa; korostaa, että maan hallinnon olisi ilmennettävä maan monietnistä rakennetta; kehottaa viranomaisia varmistamaan kaikkien yhteisöjen asianmukaisen ja oikeudenmukaisen edustuksen Ohridin puitesopimuksen mukaisesti ja muuttamaan asiaa koskevaa lakiesitystä ja panemaan sen täytäntöön täysin Venetsian komission lausunnon ja EU:n normien mukaisesti; kehottaa Pohjois-Makedonian viranomaisia ratkaisemaan nopeasti kysymyksen albanian kielen käytöstä valtionhallinnon kokeissa, jotta varmistetaan Ohridin puitesopimuksen käytännön täytäntöönpano sopimuksen kirjaimen ja hengen mukaisesti, ja pidättäytymään esittämästä opiskelijamielenosoituksia poliittisesti ohjattuina tai epävakautta aiheuttavina tekijöinä, sillä tämä ei pidä paikkaansa;

12. toteaa, että vakautus- ja assosiaatiokomitea ilmaisi hiljattain olevansa tyytyväinen perusasioiden temaattisen kokonaisuuden

avaamisen edellytyksissä saavutettuun edistykseen, kuten julkisen hallinnon uudistamista koskevan etenemissuunnitelman ja oikeusvaltioon keskittyviä neuvottelulukuja koskevan etenemissuunnitelman laatimiseen; kannustaa Pohjois-Makedoniaa valmistelemaan ja saattamaan päätökseen kaiken perusasioiden temaattisen kokonaisuuden avaamisen edellytyksiin liittyvän työn avoimessa ja merkityksellisessä kuulemisprosessissa kaikkien asiaankuuluvien sidosryhmien, myös kansalaisyhteiskunnan, kanssa;

Demokraattisten instituutioiden toiminta

13. toteaa, että vaikka Pohjois-Makedonian demokraattiset instituutiot toimivat tyydyttävästi, poliittinen polarisoituminen on edelleen ongelmana ja se viivästyttää erittäin tarpeellisia uudistuksia ja nimityksiä; pitää valitettavana, että niiden perusasioiden temaattisen kokonaisuuden avaamisen edellyttämien perustuslain muutosten hyväksymiseksi, joihin maa on sitoutunut, ei ole tehty minkäänlaisia yrityksiä; kehottaa kaikkia Pohjois-Makedonian tasavallan parlamentissa edustettuina olevia poliittisia puolueita jättämään kiihkeän kampanjaretoriikan taakseen ja tekemään puoluerajat ylittävää yhteistyötä päästäkseen sopimukseen tarvittavista uudistuksista; kehottaa EU:n toimielimiä ja jäsenvaltioita tehostamaan toimia helpottaakseen tämän ongelman ratkaisemista muun muassa myöntämällä teknistä apua ja helpottamalla vuoropuhelua;

14. korostaa, että toimeenpanovallan käyttäjän parlamentaarista valvontaa olisi edelleen vahvistettava, ja kehottaa tehostamaan valvontamekanismeja, mukaan lukien oppositiopuolueiden ja kansalaisyhteiskunnan toimijoiden laajempi osallistuminen;

15. suhtautuu myönteisesti siihen, että loka- ja marraskuussa 2025 pidetyt paikallisvaalit olivat yleisesti ottaen kilpailulle avoimia ja että vaalihallinto hoiti vaalivalmistelut suurelta osin tehokkaasti huolimatta joistakin menettelyyn liittyvistä puutteista; toteaa, että vaadittu kattava vaaliuudistus on edelleen toteuttamatta; kehottaa jälleen panemaan täytäntöön jäljellä olevat Etyjin/ODIHR:n ja Venetsian komission antamat suositukset avoimesti ja ottamaan siihen mukaan kaikki asiaankuuluvat sidosryhmät; kehottaa lisäksi lisäämään poliittisten puolueiden ja poliittisen mainonnan rahoituksen ja menojen avoimuutta sekä perinteisissä tiedotusvälineissä että verkossa, erityisesti sosiaalisessa mediassa; kehottaa Pohjois-Makedoniaa korjaamaan sääntelyn puutteet, jotka mahdollistavat piilovaikuttamisen vaaleissa, erityisesti sääntelemällä poliittista mainontaa verkossa, mukaan lukien pakollinen sponsorien tunnistaminen, menojen avoimuus ja kohdentamisperusteiden merkityksellinen julkistaminen, sekä puuttumalla kolmansien osapuolten rahoitukseen ja kampanjoihin liittyviin rahoituskanaviin; vaatii tasapuolista valtion rahoitusta ja sitä, että kaikilla poliittisilla puolueilla ja riippumattomilla ehdokkailla on yhdenvertainen pääsy tiedotusvälineisiin;

16. kehottaa lisäämään naisten todellista ja merkityksellistä poliittista vaikutusvaltaa paikallisella, alueellisella ja kansallisella tasolla, jotta edistetään heidän osallistumistaan vaaliprosessiin ja poliittiseen päätöksentekoon; suosittelee lisäksi ottamaan käyttöön sukupuolikiintiöitä, jos niitä ei vielä ole, jotta varmistetaan kansallisessa sukupuolten tasa-arvostrategiassa vahvistetun sukupuolten tasapuolista edustusta koskevan sitoumuksen noudattaminen;

17. toteaa, että julkishallinnon uudistamisessa ja digitalisaatiossa on edistytty kohtalaisesti ja siten on lisätty avoimuutta ja tehokkuutta julkisella sektorilla, muun muassa hiljattain hyväksytyllä sähköistä tunnistamista koskevalla lainsäädännöllä, joka on EU:n asetusten mukainen; toteaa kuitenkin, että lisätoimia tarvitaan, mukaan lukien paikallisen itsehallinnon uudistukset ja julkishallinnon strategian 2023–2030 tehokkaampi täytäntöönpano, jotta paikallishallinnot voisivat tarjota parempia palveluja kansalaisille, laatia ja panna täytäntöön paikallisia ja alueellisia kehitysstrategioita ja varmistaa, että tarvittavat hallinnolliset valmiudet ovat olemassa;

18. kehottaa jatkamaan julkishallinnon politisoinnin purkamista ja panemaan kaikilta osin täytäntöön ansioihin perustuvat rekrytointimenettelyt ja ylimmän johdon valintaa koskevat menettelyt EU:n normien mukaisesti;

19. suhtautuu myönteisesti uuden oikeusasiamiehen äskettäiseen nimitykseen; panee tyytyväisenä merkille julkisia virkanimityksiä koskevien julkisten kuulemisten formaatin ja toteaa, että niillä lisätään avoimuutta ja julkista valvontaa; ilmaisee kuitenkin huolensa poliittiseen suosintaan viittaavista merkeistä syrjinnän ehkäisyä ja syrjinnältä suojelua käsittelevän toimikunnan jäsenten nimitysprosessissa; painottaa, että tasa-arvoelinten on toimittava riippumattomasti ja ilman poliittista puuttumista;

Tiedotusvälineet ja kansalaisyhteiskunta

20. panee tyytyväisenä merkille, että Pohjois-Makedonia tarjoaa riittävät oikeudelliset takeet sananvapaudesta; toteaa kuitenkin, että tarvitaan lisäparannuksia kohti sellaista ympäristöä, joka on aidosti suotuisa vapaille ja riippumattomille tiedotusvälineille; kehottaa tiedotusvälineitä noudattamaan pidättyvyyttä sellaisen retoriikan julkaisemisessa, joka saattaa heikentää etnisten ryhmien ja yhteisöjen välisiä suhteita; korostaa, että sosiaalisen median alustoilla on lisättävä sisällön moderointia erityisesti etnisen vihapuheen osalta; kannustaa lisäksi kehittämään paikallisia ja alueellisia yksityisiä tiedotusvälineitä;

21. toteaa, että toimittajien suojelua koskevien säännösten tosiasiallinen täytäntöönpano on edelleen haastavaa erityisesti tapauksissa, joissa naistoimittajiin kohdistuu verkkohäirintää ja sukupuolistunutta väkivaltaa; on huolissaan siitä, että SLAPP-kanteita (julkiseen

keskusteluun osallistumista vastustavia strategisia kanteita) koskevan lainsäädännön puute ja tuomareiden, asianajajien ja toimittajien rajoitettu tietämys asiasta estävät edelleen toimittajien ja julkisesti kritiikkiä esittävien tahojen tehokkaan suojelun SLAPP-kanteilta; korostaa tarvetta hyväksyä SLAPP-kanteiden vastaisen direktiivin[7] mukaista kansallista lainsäädäntöä; ilmaisee huolensa tiedotusvälineiden työntekijöiden sosioekonomisesta turvattomuudesta, erityisesti niissä työskentelevien naisten kohdalla; kehottaa lainvalvontaviranomaisia ja oikeuslaitoksen virkamiehiä varmistamaan tehokkaat tutkimukset ja seuraamukset toimittajiin kohdistuvista hyökkäyksistä, uhkista, häirinnästä ja painostuksesta keskittyen erityisesti naistoimittajiin; kehottaa asiaankuuluvia viranomaisia ehkäisemään aktiivisesti vihapuhetta, viharikoksia ja pelottelua ja ryhtymään jokaisessa tapauksessa järjestelmällisesti syytetoimiin, tutkimaan perusteellisesti asiaan liittyviä hyökkäyksiä ja huolehtimaan niiden kohteiden, kuten toimittajien sekä vähemmistöihin, yhteisöihin ja muihin haavoittuvassa asemassa oleviin ryhmiin kuuluvien henkilöiden, turvallisuudesta;

22. panee huolestuneena merkille tiedotusvälineiden omistuksen lisääntyvän keskittymisen ja välittäjien kautta tapahtuvaan piilovalvontaan liittyvät riskit; kehottaa vahvistamaan suojatoimia, jotka koskevat toimituksellista riippumattomuutta, avoimia valtion mainontakäytäntöjä ja toimittajien suojelua; painottaa kiireellistä tarvetta uudistaa tosiasiallisesti tiedotusvälineitä ja hyväksyä keskittymisen vastaisia vaikuttavia toimenpiteitä, mukaan lukien täysi avoimuus tiedotusvälineiden omistuksesta ja julkisten varojen osoittamisesta valtion mainontaan sekä kilpailu-, valtiontuki- sekä teollis- ja tekijänoikeussääntöjen noudattaminen; painottaa, että tiedotusvälineiden moniarvoisuus on olennaisen tärkeää demokratioiden selviytymiskyvyn kannalta; korostaa tarvetta vahvistaa tiedotusvälineiden sääntelyviranomaisen, yleisradioyhtiön ja sähköisen viestinnän alan sääntelyviranomaisen riippumattomuutta ja valmiuksia;

23. ilmaisee huolensa siitä, että unkarilaiset mediajohtajat ovat ostaneet strategisesti keskeisiä televisioasemia ja uutisportaaleja, ja toteaa, että tämä mahdollistaa sen, että EU:n vastaiset narratiivit leviävät julkisessa keskustelussa Pohjois-Makedoniassa;

24. on vakavasti huolissaan jatkuvista yrityksistä vääristää julkista keskustelua ja heikentää luottamusta demokraattisiin instituutioihin ja maan etenemiseen kohti EU-jäsenyyttä manipuloimalla koordinoidusti tiedotusympäristöä, mukaan lukien piilovaikuttaminen

---

[7] Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2024/1069, annettu 11. huhtikuuta 2024, julkiseen keskusteluun osallistuvien henkilöiden suojelemisesta ilmeisen perusteettomilta vaatimuksilta tai väärinkäyttöön perustuvilta oikeudenkäynneiltä (”julkiseen keskusteluun osallistumista vastustavat strategiset kanteet”) (EUVL L, 2024/1069, 16.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1069/oj).

ja vihamieliset narratiivit; kehottaa EU:ta ja sen jäsenvaltioita toteuttamaan muun muassa teknisen avun välityksellä lisätoimia Pohjois-Makedonian tukemiseksi, jotta torjutaan vihamielistä ulkomaista sekaantumista maassa; painottaa, että vihamielinen ulkomainen sekaantuminen heikentää institutionaalista uskottavuutta ja polarisoi yhteiskuntaa; kehottaa viranomaisia luomaan demokratioiden selviytymiskykyä koskevan kattavan ja institutionalisoidun kehyksen, joka sisältää selkeästi määritetyt vastuut, säännölliset riskinarvioinnit ja julkisen raportoinnin demokraattisten prosessien suojelua koskevien kehitteillä olevien EU:n normien mukaisesti; kehottaa lisäksi parantamaan medialukutaitoa ja digilukutaitoa, edistämään faktantarkistusta, torjumaan vihapuhetta sen kaikissa muodoissa ja vahvistamaan kykyä selviytyä hybridiuhkista, jotka uhkaavat demokraattisia arvoja ja maan tavoitteena olevaa EU-jäsenyyttä;

25. toteaa, että EU-jäsenyyteen liittyvien näkymien puute viime vuosina on mahdollistanut autoritaaristen toimijoiden osallistumisen lisääntymisen maassa; kannustaa siksi avoimeen ja tosiasioihin perustuvaan julkiseen viestintään EU:hun liittyvistä uudistuksista ja liittymisprosessista, jotta voidaan säilyttää laaja yhteiskunnallinen tuki ja torjua disinformaatiota; kehottaa komissiota tältä osin tiedottamaan vaikuttavammin Makedonian kansalaisille jatkuvasta poliittisesta haluttomuudesta edistää uudistuksia, joilla voitaisiin puuttua kaikkiin Pohjois-Makedonian kansalaisiin vaikuttaviin kysymyksiin;

26. panee tyytyväisenä merkille sen, että kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden toimintaympäristö on yleisesti ottaen suotuisa, mutta korostaa, että kansalaisyhteiskunta on otettava tiiviimmin mukaan ensisijaisiin aloihin ja julkisiin kuulemisiin; panee merkille hallituksen ja kansalaisyhteiskunnan yhteistyöneuvoston toiminnan uudelleen aloittamisen; vaatii avointa julkista rahoitusta kansalaisyhteiskunnan organisaatioille sekä lainsäädännön parantamista ja mukautumista kansainvälisiin normeihin, kuten Venetsian komission sekä Euroopan rasismin ja suvaitsemattomuuden vastaisen komission suosituksiin; korostaa, että on tärkeää varmistaa osallistavat kuulemiset ja avoimuus kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden kanssa; kehottaa komissiota tukemaan kansalaisyhteiskunnan organisaatioita, jotka seuraavat tarkasti EU:hun liittyvien uudistusten täytäntöönpanoa ja tarvittaessa arvostelevat sitä;

Perusoikeudet

27. korostaa, että kaikilla Euroopan neuvoston jäsenvaltioilla on velvollisuus panna ripeästi täytäntöön Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen vireillä olevat tuomiot; korostaa, että mahdollisten lainsäädäntömuutosten olisi oltava kansainvälisten normien ja Venetsian komission suositusten sekä Euroopan rasismin ja suvaitsemattomuuden vastaisen komission suosituksen mukaisia,

mukaan lukien säätiöitä ja yhdistyksiä koskeva laki sekä yhdistysten rekisteröintiä koskevien tuomioistuimen tuomioiden täytäntöönpano;

28. toteaa, että perusoikeuksien yleinen oikeudellinen kehys on pitkälti eurooppalaisten standardien mukainen; kehottaa kuitenkin Pohjois-Makedonian hallitusta parantamaan kehyksen käytännön täytäntöönpanoa erityisesti vahvistamalla sukupuolten tasa-arvoa koskevaa institutionaalista kehystä ja varmistamalla, että käytössä on tehokkaat sukupuolistuneelta väkivallalta ja perheväkivallalta suojaavat mekanismit, varmistamalla mahdollisuus saada terveydenhuoltopalveluja ja kohdentamalla riittävästi resursseja uhrien tukipalveluihin; kehottaa hyväksymään lopullisesti sukupuolten tasa-arvoa koskevan lain, työmarkkinasuhteita koskevan lain ja työpaikkahäirinnän ehkäisemistä ja siltä suojelemista koskevan lain kansainvälisten normien ja EU:n säännöstön mukaisesti, jotta voidaan parantaa naisten elämänlaatua puuttumalla keskeisiin sukupuolten tasa-arvoa koskeviin kysymyksiin, erityisesti mahdollisuuksiin osallistua poliittiseen, taloudelliseen ja sosiaaliseen elämään;

29. suhtautuu myönteisesti rikoslakiin vuonna 2023 tehtyihin muutoksiin, joilla yhdenmukaistetaan kansallinen lainsäädäntö Istanbulin yleissopimuksen kanssa; panee erityisesti merkille siirtymisen suostumukseen perustuvaan raiskauksen määritelmään ja sukupuolistuneen väkivallan nimenomaisen tunnustamisen; suhtautuu lisäksi myönteisesti vuonna 2026 esitettyihin muutoksiin, joilla vahvistetaan syytteiden nostamista perheväkivallan ja sukupuolistuneen väkivallan johdosta sekä kriminalisoidaan intiimien kuvien levittäminen ilman suostumusta; katsoo, että nämä uudistukset edustavat merkityksellistä mukautumista eurooppalaisiin normeihin;

30. korostaa tarvetta jatkaa työtä vähemmistöyhteisöjen tilanteen parantamiseksi, myös kielten käytön osalta, sekä syrjinnän torjumiseksi ja monimuotoisuuden edistämiseksi; panee tyytyväisenä merkille vähemmistöihin tai yhteisöihin kuuluvien henkilöiden oikeuksien suojelua koskevan toimintasuunnitelman edistymisen ja kannustaa Pohjois-Makedoniaa saattamaan sen päätökseen osallistavalla tavalla vahvistamalla selkeät edellytykset, mitattavissa olevat indikaattorit ja erityisen seurantamekanismin, jotta voidaan taata tehokas suojelu syrjinnältä ja parantaa kaikkien Pohjois-Makedonian kansalaisten perusoikeuksia; kehottaa asiaankuuluvia poliittisia sidosryhmiä pidättymään polarisoivasta ja eskaloivasta kielenkäytöstä, joka voi vaikuttaa yhteisöjen ja vähemmistöjen keskinäisiin suhteisiin;

31. painottaa, että Pohjois-Makedonian etninen ja kulttuurinen monimuotoisuus on korvaamaton voimavara ja että se olisi muutettava voimanlähteeksi, jolla vahvistetaan demokraattista ja osallistavaa hallintoa entisestään ja vauhditetaan Pohjois-Makedonian etenemistä kohti EU-jäsenyyttä; kannustaa Pohjois-

Makedoniaa sisällyttämään kaikki maan etniset yhteisöt perustuslakiinsa, edistämään osallisuutta, suojelemaan monimuotoisuutta, torjumaan syrjintää ja vahvistamaan sosiaalista yhteenkuuluvuutta eurooppalaisten arvojen ja demokraattisten periaatteiden mukaisesti sekä takaamaan täysin yhtäläiset oikeudet ja mahdollisuudet kaikille;

32. kehottaa tehostamaan toimia, joilla puututaan romanien jatkuvaan sosioekonomiseen syrjäytymiseen; kehottaa viranomaisia varmistamaan romanien osallistamista koskevan strategian tehokkaan täytäntöönpanon huolehtimalla mitattavissa olevista indikaattoreista, asianmukaisesta institutionaalisesta seurannasta ja riittävistä määrärahoista; ilmaisee huolensa tietyissä kunnissa jatkuvasta erilliskohtelusta opetuksessa ja kehottaa toteuttamaan ennakoivia toimia erilliskohtelun lopettamiseksi;

33. panee huolestuneena merkille, että vammaisten henkilöiden useimmilla elämänaloilla kohtaamien esteiden vähentämisessä ei ole juurikaan edistytty; kannustaa toteuttamaan lisätoimia vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan oikeudellisen ja institutionaalisen kehyksen täydentämiseksi sekä sen täytäntöönpanon ja valvonnan parantamiseksi; panee merkille jatkuvat rakenteelliset haasteet, jotka kohdistuvat resurssien puutteen vuoksi Pohjois-Makedonian syrjinnän ehkäisyä ja syrjinnältä suojelua käsittelevän toimikunnan työhön;

34. kehottaa parantamaan hlbtiq+ -henkilöiden oikeuksien oikeudellista suojelua ja puuttumaan yhteisöön kohdistuvaan vihapuheeseen, myös verkossa; on erittäin huolestunut hlbtiq+ -henkilöihin ja kansalaisyhteiskunnan organisaatioihin kohdistuvan vihamielisyyden kärjistymisestä Pohjois-Makedoniassa;

35. kehottaa kaikkia poliittisia toimijoita muuttamaan väestörekisterilakia, varmistamaan nopean, helpon ja esteettömän sukupuolen juridisen tunnustamisen ja luomaan avoimen oikeudellisen menettelyn kansainvälisten normien ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen vuonna 2019 antaman asiaan liittyvän tuomion mukaisesti;

36. kehottaa viranomaisia palauttamaan syrjinnän vastaisen keskeisen terminologian perusopetusta koskevaan lakiin ja ottamaan uudelleen käyttöön säännökset, jotka koskevat kouluväkivallan pakollista ilmoittamista, jotta suojellaan haavoittuvassa asemassa olevia ryhmiä;

37. panee huolestuneena merkille Pohjois-Makedonian vankiloiden elinolot, joihin on puututtava kiireellisesti;

38. panee tyytyväisenä merkille rajaturvallisuutta koskevan tehostetun yhteistyön ja kehottaa Pohjois-Makedoniaa vahvistamaan muuttoliikkeen hallintaa, torjumaan rikollisverkostoja, joihin kuuluu muuttajien salakuljettajia, ihmissalakuljettajia ja muunlaista

järjestäytynyttä rikollisuutta, parantamaan lainsäädännön mukauttamista EU:n säännöstöön ja puuttumaan laillisen ja laittoman muuttoliikkeen hallintaan liittyviin jatkuviin haasteisiin kunnioittaen samanaikaisesti kaikilta osin ihmisoikeuksia ja kansainvälistä oikeutta; painottaa, että laittomat käännytykset Pohjois-Makedonian rajoilla on estettävä;

39. kiittää Pohjois-Makedonian hallitusta sen nopeasta reagoinnista juutalaisyhteisön rakennukseen Skopjessa 12. huhtikuuta 2026 kohdistuneeseen antisemitistiseen tuhopolttoiskuun;

Oikeusvaltioperiaate

40. on huolissaan siitä, että oikeusjärjestelmä, tuomioistuinten ja syyttäjälaitoksen riippumattomuus sekä pyrkimykset vahvistaa oikeusvaltiota ja korruptiontorjuntaa koskevia kehyksiä eivät ole edistyneet riittävästi; kehottaa poliittisia sidosryhmiä pidättymään kiireellisesti poliittisesta puuttumisesta oikeuslaitoksen toimintaan; panee huolestuneena merkille syvät rakenteelliset heikkoudet ja kielteiset suuntaukset oikeuslaitoksen toiminnassa, mukaan lukien lainkäyttöelinten rahoituksen ja henkilöstön riittämättömyys, ja toteaa niiden heikentävän sen riippumattomuutta; kehottaa siksi Pohjois-Makedoniaa nopeuttamaan oikeuslaitoksen uudistamista koskevan strategian 2024–2028 täytäntöönpanoa;

41. korostaa, että on tärkeää turvata oikeuslaitoksen koskemattomuus ja riippumattomuus muun muassa vahvistamalla tuomarineuvostoa Venetsian komission vertaisarviointivaltuuskunnan vuonna 2023 antamien suosituksen ja lausunnon mukaisesti;

42. ilmaisee huolensa siitä, että Pohjois-Makedonian rikoslakiin tehdyt muutokset, joilla on lyhennetty vanhentumisaikoja ja lievennetty korkean tason korruptiosta ja virka-aseman väärinkäytöstä määrättäviä rangaistuksia, ovat heikentäneet meneillään olevia oikeudenkäyntejä, myös korkean tason tapauksissa, ja että tämän seurauksena on syntynyt käsitys merkittävien poliittisten toimijoiden rankaisemattomuudesta ja heikennetty entisestään kansalaisten luottamusta oikeuslaitosta kohtaan;

43. kehottaa toimivaltaisia viranomaisia varmistamaan mahdollisten viharikostapausten asianmukaiset jatkotoimet, myös niiden, jotka koskevat etnisiä ryhmiä ja yhteisöjä;

44. panee huolestuneena merkille, että korruption ehkäisemisessä ja torjunnassa ei ole edistytty ja että korruptio on edelleen yleistä monilla aloilla; korostaa, että virallisesti ilmoitettujen korruptiotutkimusten ja korkean tason korruptiotapauksissa tehtyjen syyllisyyttä koskevien oikeuden päätösten välillä on edelleen merkittävä ja selittämätön ero; kehottaa Pohjois-Makedonian hallitusta parantamaan korruption ja eturistiriitojen ehkäisemistä koskevan kansallisen strategiansa täytäntöönpanoa ja hyväksymään EU:n säännöstön ja kansainvälisten normien mukaisen uuden

rikoslain; kehottaa lisäksi parantamaan väärinkäytösten paljastajien suojelua, koska se on edelleen heikkoa, mikä estää yksityishenkilöitä ilmoittamasta korruptiotapauksista; suhtautuu kuitenkin myönteisesti Pohjois-Makedonian aktiiviseen osallistumiseen tietojenvaihdosta varallisuusilmoitusten tarkastamista varten tehtyyn kansainväliseen sopimukseen, jonka myötä maa on alueellisen vertailupisteen asemassa tässä mekanismissa;

45. kehottaa hyväksymään hyvissä ajoin sellaisen kattavan korruptiontorjuntastrategian vuosiksi 2026–2030, jolle asetetaan selkeät vastuualueet ja mitattavissa olevat tavoitteet, ja vaatii panemaan täytäntöön jäljellä olevat lahjonnan vastaisen valtioiden ryhmän (GRECO) suositukset;

46. toteaa huolestuneena, että tuomioistuinmenettelyjen viivästyminen ja resursseihin liittyvät rajoitukset estävät edelleen tosiasiallisten tulosten saavuttamisen korkean tason korruptiotapauksissa; kehottaa erityisesti tutkimaan korkean tason korruptiotapauksia ja antamaan niistä lopullisia tuomioita, jotka voisivat toimia esimerkkinä siitä, että korruptioon puututaan kaikilla tasoilla ja että se ei jää rankaisematta;

47. toteaa, että luottamus oikeuslaitosta kohtaan on edelleen hyvin vähäistä ja että tarvitaan lisätoimia sopimattoman vaikuttamisen ja pelottelun ehkäisemiseksi;

48. kehottaa Pohjois-Makedoniaa tehostamaan toimiaan rahanpesun torjumiseksi;

49. kehottaa lisäämään yhteisiä toimia järjestäytyneen rikollisuuden torjumiseksi tehokkaasti; kehottaa Pohjois-Makedonian hallitusta yhdenmukaistamaan aseita, huumausaineita ja psykotrooppisia aineita koskevan kansallisen lainsäädännön EU:n säännöstön kanssa;

50. kannustaa kansallisia viranomaisia luomaan kattavan tukikehyksen sukupuolistuneesta väkivallasta selviytyneille naisille, myös myöntämällä lakisääteistä taloudellista tukea, takaamalla maksuttoman oikeusavun ja vapautuksen oikeudenkäyntikuluista, perustamalla valtion rahaston maksamatta jääneen elatustuen kattamiseksi sekä lisäämällä investointia naisten taloudellisiin vaikutusmahdollisuuksiin kohdennetun koulutuksen, sosiaalisten yritysten ja paikallisten työllisyysaloitteiden avulla;

Sosioekonomiset uudistukset

51. tukee toimien jatkamista talouden nykyaikaistamiseksi, osaamisen kohtaanto-ongelmiin puuttumiseksi, digitaalitalouden vahvistamiseksi ja liiketoimintaympäristön parantamiseksi, jotta voidaan vastata EU:n sisämarkkinoiden kilpailupaineisiin; korostaa, että kestävä talouskasvu riippuu oikeusvaltiosta, oikeuslaitoksen ennakoitavuudesta ja tehokkaista korruption vastaisista toimista; kehottaa panemaan täytäntöön talousarviota koskevan vuoden 2023

orgaanisen lain, laatimaan finanssipolitiikkaa koskevia sääntöjä ja perustamaan finanssipoliittisen neuvoston sekä vahvistamaan keskipitkän aikavälin talousarviomenettelyä;

52. korostaa tarvetta vastata sosiaalisiin haasteisiin, varmistaa laadukkaat työllisyyspolitiikat, edistää sosiaalista lähentymistä kohti EU:n normeja sekä saada aikaan edistymistä Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin suhteen;

53. suhtautuu myönteisesti Länsi-Balkanin uudistus- ja kasvutukivälineen mukaisen uudistusohjelman ja monivuotisen työohjelman täytäntöönpanon ensimmäisiin vaiheisiin ja toteaa sen olevan kansalaisille tuotettavan konkreettisen hyödyn kannalta hyvällä mallilla; kannustaa Pohjois-Makedoniaa jatkamaan uudistusohjelmansa täytäntöönpanoa; korostaa tarvetta nopeuttaa huomattavasti uudistusohjelmaa ja panna se täytäntöön erityisesti perusasioiden temaattisen kokonaisuuden osalta; korostaa, että varojen maksamisen ehdottomana edellytyksenä on edelleen oltava sovittujen uudistustavoitteiden ja välitavoitteiden saavuttaminen; suhtautuu myönteisesti kattavan kyberturvallisuuskehyksen ja sähköisiä asiakirjoja, sähköistä tunnistamista ja luottamuspalveluja koskevan päivitetyn lain hyväksymiseen; suhtautuu myönteisesti objektiiviseen ja tosiseikkoihin perustuvaan tapaan, jolla komissio on arvioinut uudistustoimien täytäntöönpanoa tähän saakka; pitää erittäin myönteisenä, että Pohjois-Makedonialle on äskettäin maksettu 65,7 miljoonaa euroa uudistus- ja kasvutukivälineestä sen jälkeen, kun oli annettu myönteinen arvio uudistusten täytäntöönpanosta erityisesti digitalisaation ja koulutuksen aloilla;

54. kehottaa EU:ta ja Pohjois-Makedoniaa jatkamaan tehostettua valvontaa ja kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden, elinkeinoelämän järjestöjen ja työmarkkinaosapuolten merkityksellistä osallistumista Länsi-Balkanin uudistus- ja kasvutukivälineen kaikkiin vaiheisiin, mukaan lukien uudistustoimenpiteiden suunnittelu, hankkeiden täytäntöönpano ja tulosten seuranta; toteaa, että liiketoimintaympäristöä ja markkinatalouden toimintaa on parannettava; kehottaa keskittymään nykyistä enemmän markkinoiden vääristymiä korjaaviin toimenpiteisiin ja sosiaalisiin suojelutoimenpiteisiin; kehottaa kiinnittämään enemmän huomiota kielteiseen väestökehitykseen ja siihen, että torjutaan epävirallista taloutta ja sen kielteisiä sosiaalisia ja verotuksellisia vaikutuksia;

55. kehottaa viranomaisia turvaamaan lainsäädännössä ja käytännössä edustuksellisten ammattiliittojen riippumattomuuden ja lainmukaisen roolin sekä varmistamaan työntekijöiden perusoikeuksien kunnioittamisen, mukaan lukien työehtosopimusneuvottelut; kehottaa lisäksi viranomaisia varmistamaan rakentavan ja merkityksellisen vuoropuhelun ammattiliittojen kanssa palkkojen, työolojen ja -ehtojen ja sosiaalisen suojelun kaltaisten kiireellisten kysymysten käsittelemiseksi, myös suhteessa alustatyöhön;

56. ottaa huomioon kulttuurialan ja luovien alojen strategisen merkityksen ja vakaan ja EU:n kanssa yhdenmukaisen tekijänoikeuskehyksen tarpeen; kehottaa Pohjois-Makedoniaa varmistamaan oikeudenmukaisen korvauksen tekijöille ja esittäjille, yhdenmukaistamaan oikeuksien kollektiivisen hallinnoinnin EU:n säännöstön kanssa ja vahvistamaan tuotteiden laittoman valmistuksen ja väärentämisen valvontaa; korostaa, että oikeudenhaltijoiden riittämätön suojelu heikentää tiedotusvälineiden kestävyyttä ja korkealaatuisen audiovisuaalisen sisällön kehittämistä;

57. kehottaa jatkamaan nuorten, pitkäaikaistyöttömien, matalan osaamistason henkilöiden ja muita heikommassa asemassa olevien ryhmien, kuten naisten, vammaisten henkilöiden, romanien ja egyptiläisten, aktivointistrategioiden täytäntöönpanoa työmarkkinoilla;

58. kannustaa vahvistamaan nuorisopolitiikkaa muuttamalla nuorison osallistumista ja nuorisopolitiikkaa koskevaa lakia, ottamalla käyttöön tehokkaan seurannan ja erityisiä budjettisääntöjä sekä parantamalla nuorisoalan paikallisia rakenteita;

59. suhtautuu myönteisesti Pohjois-Makedonian liittymiseen yhtenäisen euromaksualueen (SEPA) maantieteelliseen soveltamisalaan;

60. suhtautuu erittäin myönteisesti neuvoston hyväksymään komission ehdotukseen aloittaa neuvottelut EU:n kotimaanhintaisten verkkovierailujen järjestelmän laajentamisesta Albaniaan, Bosnia ja Hertsegovinaan, Kosovoon, Montenegroon, Pohjois-Makedoniaan ja Serbiaan ja kehottaa komissiota ja Länsi-Balkanin kumppaneita toteuttamaan nopeasti tarvittavat toimet EU:n ja Länsi-Balkanin kumppaneiden verkkovierailumarkkinoiden vastavuoroiseksi avaamiseksi; korostaa, että kotimaanhintaisten verkkovierailujen alueen laajentaminen Länsi-Balkanille tuottaisi konkreettista hyötyä niin kansalaisille kuin yrityksillekin, sillä se edistäisi ihmisten välisiä yhteyksiä ja taloudellisia siteitä, tukisi koulutusvaihtoa ja helpottaisi matkailua;

61. kehottaa Pohjois-Makedoniaa mukauttamaan lainsäädäntönsä ulkomaisten suorien sijoitusten seurantaa koskevaan EU:n säännöstöön;

Ympäristö, biologinen monimuotoisuus, energia ja liikenne

62. kehottaa lisäämään investointeja liikenne- ja energiainfrastruktuuriin ja siihen, että edistetään toimia liikenne-, energia- ja ympäristölainsäädännön lähentämiseksi EU:n normeihin; kehottaa yhdenmukaistamaan kansallisen lainsäädännön matkustajien oikeuksia koskevien EU:n sääntöjen kanssa; korostaa tarvetta vahvistaa yhteyksiä ja varmistaa esteettömät kauppavirrat erityisesti tieliikenteessä; kehottaa panemaan täytäntöön EU:n rajanylitystietojärjestelmän pitäen mielessä sen vaikutuksen ammattikuljettajiin ja toimitusketjuihin;

63. korostaa rajatylittävien yhteyksien, kuten Euroopan laajuisen liikenneverkon (TEN-T) käytävien VIII ja X, merkitystä, koska ne ovat välttämättömiä naapurimaiden kanssa tehtävän taloudellisen yhteistyön ja ihmisten välisten yhteyksien lisäämiseksi; luottaa siihen, että tehdyt sitoumukset pannaan tosiasiallisesti täytäntöön; suhtautuu myönteisesti Bulgarian ja Pohjois-Makedonian väliseen sopimukseen rajatylittävän rautatietunnelin rakentamisesta ja toteaa, että se on ratkaiseva toimi kohti käytävän VIII varrella sijaitsevan rautatieyhteyden valmiiksi saattamista; panee merkille käytävän VIII strategisen merkityksen EU:n ja Naton geostrategisen autonomian kannalta ja toteaa, että se toimii keskeisenä logistiikkareittinä Naton eteläisellä sivustalla;

64. suhtautuu myönteisesti toukokuussa 2025 hyväksyttyyn energialakiin mutta korostaa, että maa on edelleen erittäin riippuvainen hiilestä; kehottaa uusiutuvan energian nopeaan käyttöönottoon ja kehottaa kiinnittämään enemmän huomiota erityisesti rakennusten energiatehokkuuteen;

65. pitää valitettavana, että ympäristölainsäädännössä on edistytty vain vähän; kehottaa erityisesti käsittelemään kiireellisin toimin ilman ja veden laatua ja jätevesihuoltoa; toteaa, että tähän sisältyvät muun muassa kaupunki- ja maaseutualueiden vesihuolto- ja sanitaatioinfrastruktuurille osoitetun kansallisen rahoituksen lisääminen ja selkeä kohdentaminen, kylien vesijärjestelmien integrointi mahdollisuuksien mukaan julkisiin laitoksiin, selkeät institutionaaliset vastuut, säännöllisten saniteetti- ja laboratoriotarkastusten varmistaminen ja tulosten julkistaminen sekä tarkastusten valvonnan vahvistaminen, mukaan lukien sääntelemättömistä, huonosti ylläpidettävistä tai saastuttavista järjestelmistä määrättävien seuraamusten käyttöönotto;

66. panee huolestuneena merkille ilmansaasteiden jatkuvan suuren määrän erityisesti kaupunkialueilla ja toteaa, että se on voimakkaasti sidoksissa hiilen polttoon ja sementin tuotantoon; ilmaisee tässä yhteydessä vakavan huolensa teollisuuden päästöjen valvontaa koskevasta uudesta laista ja kehottaa viranomaisia muuttamaan sitä avoimella ja osallistavalla julkisella menettelyllä, johon osallistuvat kaikki asiaankuuluvat sidosryhmät, erityisesti ympäristöasiantuntijat ja kansalaisyhteiskunnan organisaatiot; painottaa, että kaupungeissa on parannettava kiireellisesti ilmanlaatua muun muassa vähäpäästöisten vyöhykkeiden käyttöönoton ja nykyaikaisten ja vähemmän saastuttavien julkisen liikenteen ajoneuvojen hankinnan kaltaisilla toimenpiteillä;

67. panee huolestuneena merkille horisontaalisen ympäristölainsäädännön täytäntöönpanon vähäisen edistymisen ja kehottaa Pohjois-Makedoniaa yhdenmukaistamaan täysimittaisesti ja

panemaan kaikilta osin täytäntöön ympäristövaikutusten arviointia[8] ja strategista ympäristöarviointia[9] koskevat direktiivit, mukaan lukien pieniin vesivoimahankkeisiin liittyvä sekundäärilainsäädäntö;

68. kehottaa Pohjois-Makedonian hallitusta ja paikallisviranomaisia tehostamaan toimenpiteitä, jotka koskevat biologista monimuotoisuutta, ottamaan käyttöön tehokkaan oikeudellisen suojan Bernin yleissopimuksen mukaisesti nimettyjä Emerald-alueita varten ja nopeuttamaan tulevien Natura 2000 -alueiden määrittämistä ja nimeämistä; kehottaa Pohjois-Makedonian hallitusta asettamaan etusijalle uuden luonnonsuojelulain hyväksymisen ja nopeuttamaan sitä, jotta korvataan vanhentunut oikeudellinen kehys ja varmistetaan täysi yhdenmukaistaminen EU:n luontotyyppidirektiivin[10] ja lintudirektiivin[11] kanssa;

69. suhtautuu myönteisesti Pohjois-Makedonian jatkuvaan yhteistyöhön Kosovon ja Albanian kanssa rajat ylittävän Sharr-vuorten kansallispuiston osalta; toteaa jälleen, että on kiireellisesti hyväksyttävä laki Mavrovon kansallispuiston julistamisesta uudelleen kansallispuistoksi sekä saatettava valmiiksi sen hallintasuunnitelma ja pantava se tosiasiallisesti täytäntöön; kannustaa sisällyttämään Jablanican kansalliseen suojelualueiden luetteloon; kehottaa Pohjois-Makedoniaa laatimaan ja panemaan täytäntöön balkaninilveksen suojelua koskevan kansallisen toiminta- ja hoitosuunnitelman alueellisen strategian mukaisesti ja yhteistyössä naapurimaiden kanssa; jotta voidaan muun muassa säilyttää ekologiset yhteydet tärkeimpien elinympäristöjen välillä, mukaan lukien Mavrovo ja Jablanica ja rajatylittävät alueet;

Alueellinen yhteistyö ja ulkopolitiikka

70. panee tyytyväisenä merkille Pohjois-Makedonian arvokkaan ja merkittävän panoksen alueelliseen yhteistyöhön ja vakauteen siten, että se osallistuu alueellisiin taloudellisiin ja diplomaattisiin aloitteisiin, kuten Berliinin prosessiin, Länsi-Balkanin

---

8 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/92/EU, annettu 13. joulukuuta 2011, tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista (EUVL L 26, 28.1.2012, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/92/oj).

9 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2001/42/EY, annettu 27. kesäkuuta 2001, tiettyjen suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista (EYVL L 197, 21.7.2001, s. 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2001/42/oj).

10 Neuvoston direktiivi 92/43/ETY, annettu 21. toukokuuta 1992, luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta (EYVL L 206, 22.7.1992, s. 7, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1992/43/oj).

11 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/147/EY, annettu 30. marraskuuta 2009, luonnonvaraisten lintujen suojelusta (EUVL L 20, 26.1.2010, s. 7, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/147/oj).

kasvusuunnitelmaan ja yhteisiä alueellisia markkinoita koskevien sopimusten täytäntöönpanoon;

71. peräänkuuluttaa johdonmukaista sitoutumista vuoropuheluun ja yhteistyöhön naapurimaiden kanssa alueellisen vakauden vahvistamiseksi ja keskinäisen luottamuksen edistämiseksi; kehottaa edistämään entisestään ihmisten välisiä yhteyksiä kaikkialla Kaakkois-Euroopassa; painottaa, että kansainväliset sopimukset on tärkeää panna täytäntöön vilpittömässä mielessä ja että tämä koskee muun muassa Prespan sopimusta ja Bulgarian kanssa tehtyä ystävyyttä, hyvää naapuruutta ja yhteistyötä koskevaa sopimusta;

72. toteaa, että Pohjois-Makedonian yhteiskunnan historiallisia ominaispiirteitä on tulkittu eri tavoin; korostaa, että sen mietinnössä ei pyritä ottamaan kantaa näistä asioista käytävään tieteelliseen keskusteluun tai rajoittamaan sitä ja että tällaiset tulkinnat eivät vaikuta sen arvioon Pohjois-Makedonian edistymisestä kohti EU:hun liittymistä, joka perustuu edelleen Kööpenhaminan arviointiperusteisiin ja hyviä naapuruussuhteita koskeviin periaatteisiin; kehottaa kaikkia osapuolia jatkamaan Bulgarian ja Pohjois-Makedonian historiallisia ja koulutusta koskevia asioita käsittelevän yhteisen monialaisen asiantuntijakomitean työtä ja kehottaa sitä hoitamaan työnsä vilpittömässä mielessä ja lähentämään siten yhteiskuntia; tuomitsee kaikki pyrkimykset korvata historialliset muistomerkit ja/tai esineet, kuten aidon kulttuuriperinnön tuhoamisen; pitää valitettavana Bulgarian valtakunnan aikaisten kivikirjoitusten tuhoamista ja väärentämistä;

73. on erittäin huolissaan siitä, että ystävyyttä, hyvää naapuruutta ja yhteistyötä koskevan sopimuksen 12 artiklan mukaisesti perustetun yhteisen hallitustenvälisen komitean viimeisin kokous pidettiin 17. heinäkuuta 2022 ja että sen jälkeen ei ole pidetty uutta kokousta; kehottaa Bulgarian ja Pohjois-Makedonian hallituksia järjestämään nopeasti yhteisen hallitustenvälisen komitean kolmannen kokouksen jatkaakseen kohti perussopimuksen ja sen pöytäkirjojen täytäntöönpanoa;

74. kehottaa painokkaasti Bulgarian kanssa tehdyn ystävyyttä, hyvää naapuruutta ja yhteistyötä koskevan sopimuksen tuloksena perustettua Bulgarian ja Pohjois-Makedonian historiallisia ja kasvatuksellisia kysymyksiä käsittelevää yhteistä monialaista asiantuntijakomiteaa saavuttamaan selkeitä ja konkreettisia tuloksia; korostaa, että teksteissä olisi otettava huomioon molempien kansojen yhteiseen historiaan liittyvien historiallisten tosiseikkojen ja hahmojen tulkinta, joka perustuu objektiivisiin, aitoihin ja näyttöön perustuviin historiallisiin lähteisiin ja asiakirjoihin, tieteellisiin tulkintoihin ja historiallisiin tapahtumiin, kuten Bulgarian kanssa tehdyn sopimuksen toisessa pöytäkirjassa säädetään;

75. panee huolestuneena merkille Pohjois-Makedonian ja tavoitteiltaan epäliberaalin Serbian hallituksen yhä läheisemmät yhteydet;

varoittaa myös Kiinan kasvavasta taloudellisesta ja poliittisesta vaikutusvallasta alueella, erityisesti strategisen infrastruktuurin hankkeiden ja lainoituksen kautta; panee yhtä lailla huolestuneena merkille esitetyt tiedot, joiden mukaan Venäjä on pyrkinyt vaikuttamaan Pohjois-Makedoniaan; kehottaa EU:ta tukemaan Pohjois-Makedoniaa häiriönsietokyvyn vahvistamisessa uskonnollisten verkostojen kautta tapahtuvaa ulkoista vaikutusta vastaan; on huolissaan alueella levitettävistä narratiiveista, esimerkiksi niin sanotusta serbialaisesta maailmasta, joissa kyseenalaistetaan maiden suvereniteetti ja alueellinen koskemattomuus;

76. muistuttaa tarpeesta avata Jugoslavian salaisen palvelun arkistot (UDBA ja KOS), joita säilytetään sekä Pohjois-Makedoniassa että Serbiassa; korostaa tarvetta avata nämä arkistot koko alueella totalitaarisen menneisyyden käsittelemiseksi avoimella tavalla ja demokratian, vastuuvelvollisuuden ja instituutioiden vahvistamiseksi Länsi-Balkanilla;

77. antaa Pohjois-Makedonialle tunnustusta voimakkaasta ja pitkäaikaisesta lähentymisestä EU:n ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaan, myös rajoittavien toimenpiteiden osalta; pitää kuitenkin valitettavana lisääntyvää pidättäytymistä äänestämästä tärkeissä kansainvälisissä elimissä sen sijaan, että noudatettaisiin EU:n enemmistön kantaa; kehottaa siksi Pohjois-Makedonian hallitusta epäselvissä tapauksissa yhtymään EU:n enemmistön kantaan; korostaa Pohjois-Makedonian geostrategista merkitystä ja sen tärkeää roolia Naton jäsenenä; suhtautuu myönteisesti maan aktiiviseen osallistumiseen yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan mukaisiin EU:n tehtäviin ja operaatioihin ja panee tyytyväisenä merkille sen panoksen EU:n johtavaan rooliin rauhanturvaamisessa, konfliktien ehkäisemisessä ja kansainvälisessä kriisinhallinnassa; suhtautuu myönteisesti Pohjois-Makedonian valmiuteen tehostaa yhteistyötä EU:n kanssa turvallisuus- ja puolustuskumppanuuden puitteissa;

°

° °

78. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman Eurooppa-neuvoston puheenjohtajalle, neuvostolle, komissiolle, komission varapuheenjohtajalle / unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkealle edustajalle, jäsenvaltioiden hallituksille ja parlamenteille sekä Pohjois-Makedonian tasavallan presidentille, hallitukselle ja parlamentille.